

LUPAHAKEMUSLOMAKKEEN TÄYTTÖOHJE

Palvelujen tuottajaa koskevat tiedot

Palvelujen tuottaja

Lupahakemuksessa on mainittava palvelujen tuottajan (yksityinen henkilö, yhteisö tai säätiö taikka julkisyhteisön perustama liikeyritys) nimi, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, yhteystiedot sekä yrityksen toimitusjohtajan tai muun liiketoiminnasta vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot. Lisäksi hakemuksessa täytyy mainita tieto rekisteröimisestä ennakkoperintälaissa tarkoitettuun työnantajarekisteriin.

Palvelujen tuottajan asiakasrekisterit

Yksityisiä sosiaalipalveluja annettaessa asiakkaiden tiedoista muodostuu tietosuojalain (1050/2018) ja yleisen tietosuoja-asetuksen¹ tarkoittama henkilörekisteri. Palvelutoiminnan suunnittelun yhteydessä tulee etukäteen suunnitella, minkälaisia asiakkaita koskevia tietoja toiminnan yhteydessä syntyy ja minkälaisen tehtävien hoitamiseksi niitä käsitellään. On myös arvioitava, muodostuuko tiedoista yksi asiakasrekisteri vai useita eri asiakasrekistereitä. Mikäli kerätyillä tiedoilla on sama käyttötarkoitus, muodostavat tiedot yhden rekisterin. Arvioitavaksi tulee myös, kuka on asiakastietojen rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjällä on määräysvalta ja vastuu asiakastiedoista.

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää sosiaalihuollon alaan kuuluvat tehtävät joko itse tai hankkimalla palveluja esimerkiksi yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Kun yksityinen palvelujen tuottaja tuottaa sosiaalipalveluja kunnan toimeksiannosta tai muutoin kunnan lukuun (esimerkiksi ostopalvelusopimus), rekisterinpitäjä näiden asiakastietojen osalta on kyseisen kunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin, esimerkiksi sosiaalilautakunta (merkitään hakemuslomakkeen kohtaan 6: ”muun rekisterinpitäjän asiakasrekisteri”). Kunnalla on tällöin myös asiakastietoja koskeva määräysvalta.

Yksityisiä sosiaalipalveluja tuotettaessa palvelujen tuottaja on rekisterinpitäjä itse maksavien asiakkaiden asiakastietojen osalta (merkitään hakemuslomakkeen kohtaan 6: ”käytetään omaa asiakasrekisteriä”).

Mikäli sosiaalihuollon asiakastietoja käsitellään sähköisesti, palvelujen tuottajalla tulee olla asiakastietojen seuranta- ja valvontatehtävää varten tietosuojavastaava.

Koska asiakasrekisteri sisältää henkilötietoja, sen tietosisältöön ja suojaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Tietosuojavaltuutetun toimisto antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa. Tietosuojavaltuutetun malleja ja mallilomakkeita henkilötietojen käsittelystä on saatavilla [tietosuojavaltuutetun toimiston](#) verkkosivuilta.

Palvelujen tuottajan taloudellisen tilanteen selvitys

Luvan myöntäminen edellyttää, että palvelujen tuottaja kykenee asianmukaisesti vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan. Lupaa ei voida myöntää palvelujen

1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus)

tuottajalle, joka on konkurssissa tai jolla on maksukykyynsä nähden vähäistä suurempia erääntyneitä verovelkoja tai saatavia ulosotossa.

Selvityksenä taloudellisesta tilanteesta palvelujen tuottajan on esitettävä omavaraisuustodistus ja todistus ulosottorekisteristä. Omavaraisuustodistuksen saa [oikeusrekisterikeskuksesta](#) ja todistuksen ulosottorekisteristä ulosottovirastosta.

Lupahakemuksen toimintayksikköä koskevat tiedot

Toimintayksikkö

Lupahakemuksessa on mainittava niiden toimintayksiköiden nimet ja yhteystiedot, joita varten lupaa haetaan. Tiedot täytetään kustakin toimintayksiköstä erikseen.

Toimintayksiköllä tarkoitetaan sitä toiminnallista kokonaisuutta, jossa tuotetaan asiakkaalle tässä asiassa tarkoitettuja palveluita.

Toimintayksikössä on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet sekä toiminnan edellyttämä henkilöstö.

Palvelujen vastuuhenkilö

Yksityisiä sosiaalipalveluja tuottavalla toimintayksiköllä on oltava vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että toimintayksikössä toteutettavat palvelut täyttävät niille asetetut vaatimukset.

Lupahakemuksen toimintayksikköä koskevassa liitteessä on mainittava vastuuhenkilön nimi, henkilötunnus, yhteystiedot, koulutus, työkokemus ja tehtävä toimintayksikössä.

Vastuuhenkilö vastaa siitä, että palvelutoiminta täyttää sille asetetut vaatimukset eli muun muassa siitä, että sosiaalipalvelujen antamiseen on palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden määrään nähden riittävästi henkilöstöä, jonka koulutustaso ja ammattitaito mahdollistavat laadukkaiden palvelujen antamisen. Vastuuhenkilön on työskenneltävä yksikössä. Vastuuhenkilöllä on oltava sosiaalihuoltolain (1301/2014) 46 a §:n mukainen kelpoisuus. Selvityksenä on esitettävä jäljennökset palvelujen vastuuhenkilön koulu- ja työtodistuksista.

Vastuuhenkilön vaihtumisesta on tehtävä kirjallinen ilmoitus luvan myöntäneelle viranomaiselle.

Tiedot annettavista palveluista

Toimintayksikköä koskevassa liitteessä on mainittava haettavan luvan perusteella annettavien sosiaalipalvelujen sisältö (kenelle palveluja annetaan) ja tuottamistapa (oma/alihankinta) sekä niiden suunniteltu laajuus (kuinka monelle palveluja annetaan) kussakin toimintayksikössä.

Kunkin toimintayksikön tuottamat palvelut ja toiminnan laajuus on ilmoitettava hakemuslomakkeen kohdassa "Toimintayksikön palvelutoiminta ja asiakaspaikkojen määrä". Mikäli palvelujen tuottaja aikoo käynnistää myös rekisteröitävää ilmoituksenvaraista (ei-ympärivuorokautista) toimintaa, voidaan lomakkeelle merkitä myös sitä koskevat tiedot.

Henkilökunta

Lupahakemuksen toimintayksikköä koskevassa liitteessä on mainittava henkilöstön määrä henkilötyövuosina (yksikkökohtaisesti) sekä koulutuksen laatu ja taso tarvittaessa.

Henkilöstön lukumäärän on oltava riittävä palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden lukumäärään nähden. Henkilöstöltä vaadittavista kelpoisuuksista säädetään laissa sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015).

Luvan hakijan on ilmoitettava kunkin toimintayksikön osalta hoitoon, kasvatukseen ja kuntoutukseen osallistuvan henkilöstön määrä ja ammatillinen koulutus tarvittaessa eriteltynä asuinyksiköittäin kokoaikaisina työntekijöinä. Hoito-, kasvatus- ja kuntoutushenkilökunnan koulutustaso merkitään sen mukaan, mikä on ao. henkilön ylin sosiaali- tai terveysalan koulutus.

Henkilökuntaa koskevissa tiedoissa on ilmoitettava myös tuki- ja muissa tehtävissä toimivan henkilöstön määrä. Siihen kuuluvat esimerkiksi henkilöt, jotka tekevät siivoukseen, ruuanjakeluun ja pyykkihuoltoon kuuluvia tehtäviä. Jos ao. henkilöt osallistuvat myös hoitoon, on lupahakemuksessa eriteltävä tukitehtävien ja hoidon osuus.

Henkilöstön mitoituksista saa tarkempaa tietoa STM:n julkaisusta Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi, lastensuojelulaista (417/2007) ja perhehoitolaista (263/2015).

Toimitilat ja toimintavälineet

Toimintayksikössä on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet. Toimitilojen on oltava terveystieteellisiä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle, kasvatukselle ja muulle huolenpidolle sopivat.

Hakemukseen on liitettävä toiminnassa käytettävien tilojen virallinen pohjapiirustus, käyttösuunnitelma ja asemapiirros. Pohjapiirustuksen tulee sisältää tiedot käytettävien huoneiden koosta (m²), asiakkaiden lkm/huone sekä hygieniatilojen, mukaan lukien invamitoitettut wc – ja suihkutilat, määrästä. Lisäksi hakemuksessa on ilmoitettava yhteisten tilojen määrät, koot ja asemapiirros.

Muu toimintaa koskeva selvitys

Lupahakemukseen on liitettävä asian selvittämiseksi tarpeelliset asiakirjat. Luvan hakijan on hankittava toimintayksikön sijaintikunnan pelastusviranomaisen ja terveys- ja sosiaalihuollon tarkastuspöytäkirjat ja lausunnot sekä sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tai sen määräämän viranhaltijan lausunto. Luvan muuttamista koskevan hakemuksen liitteenä on toimitettava ne asiakirjat, selvitykset ja lausunnot, jotka ovat tarpeen kysymyksessä olevan muutoksen selvittämiseksi.

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen

Jos yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajan toimialaan kuuluu palvelujen antaminen alaikäiselle, tulee lupaviranomaisen ennen luvan myöntämistä pyytää rikosrekisteriotte nähtäväksi. Lupaviranomainen pyytää rikosrekisteriotteen nähtäväksi muulta kuin työsopimussuhteeseen henkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä, jonka tehtäviin pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen. Muussa kuin

työsopimussuhteessa olevalla henkilöllä tarkoitetaan esimerkiksi palvelujen tuottajana toimivaa yrittäjää, jonka tehtäviin toimintayksikössä kuuluu lasten kanssa työskentelyä.

Palvelujen tuottajan puolestaan on pyydettävä palveluksessaan olevan henkilöstön, jonka tehtäviin kuuluu lasten kanssa työskentelyä, rikosrekisteriotteet nähtäväksi.

Rikosrekisteriotteen hankkiminen on henkilön itsensä tehtävä. Ote tilataan oikeusrekisterikeskukselta. Rikosrekisteriote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi. Otteen sisällöstä ei tehdä merkintöjä asiakirjoihin eikä otteesta oteta jäljennöstä. Ote palautetaan viipymättä sen esittäneelle henkilölle.

Mikäli luvan myöntämisen jälkeen tehtäviin, joihin kuuluu lasten kanssa työskentelyä, otetaan henkilö, joka ei ole työsopimussuhteessa palvelujen tuottajaan, tai kun tehtäviä annetaan ensi kertaa tällaisen henkilön hoidettavaksi, palvelujen tuottajan on ilmoitettava siitä lupaviranomaiselle. Myös tällöin lupaviranomainen pyytää muulta kuin työsopimussuhteiselta henkilöltä rikosrekisteriotteen nähtäväksi.

Palvelualan määrittely

1. Luvanvarainen

Ympäri vuorokautinen hoito

Ympäri vuorokautinen palvelu on luvanvaraista. Ympäri vuorokautista (luvanvaraista) toiminta on silloin, kun asiakkailla on säännöllinen hoidon/hoivan tarve kaikkina vuorokauden aikoina. Toiminta ei ole ympäri vuorokautista silloin, kun yksittäisten asiakkaiden mahdolliseen tuen tarpeeseen on varauduttu ainoastaan esimerkiksi turvarannekein.

Laitoshoito

Laitoshoidolla tarkoitetaan hoidon, ylläpidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä.

Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lastensuojelulaissa tarkoitettua lapsen sijaishuoltoa sekä 37 §:ssä tarkoitettu sijoitus avoimuuden tukitoimena, ovat lastenkodit ja koulukodit sekä muut näihin rinnastettavat lastensuojelulaitokset. Näihin rinnastettavia lastensuojelulaitoksia ovat perhekotiyhteisöt, perhetuki- ja perhekuntoutusyksiköt sekä perheryhmäkodit.

Päihdehuollon laitoksiksi merkitään laitosmuotoista katkaisuhoidtoa tai päihdekuntoutusta antavat yksiköt sekä ensisuoijat ja selviämisasemat. Niiden tunnusmerkkinä on, että asiakas saa rajatun ajan hoitoa päihdeongelmaansa asuen samalla ko. yhteisössä koko hoitojakson ajan ympäri vuorokauden.

Tehostettu palveluasuminen

Sosiaalihoitolain 21 §:ssä säädetään palveluasumisesta mukaan lukien tehostettu palveluasuminen. Tehostetussa palveluasumisessa asukkaalle tehdään vuokrasopimus ja palvelusopimus. Tehostetussa palveluasumisessa henkilökunta on tosiasiallisesti paikalla ympäri vuorokauden, ja asiakkailla on runsas palvelujen ja

hoidon tarve. Tehostettua palveluasumista järjestetään vanhuksille, päihde- ja mielenterveyskuntoutujille sekä vammaisille ja kehitysvammaisille henkilöille.

Luvanvarainen perhekotihoito

Perhehoidosta säädetään perhehoitolaissa. Perhekotihoito tarkoittaa jatkuvan ympärivuorokautisen hoidon, kasvatuksen ja ylläpidon järjestämistä yksityiskodissa. Perhehoidon erottaa laitoshoidosta se, että hoitaja(t) tosiasiallisesti asuvat yksikössä. Toimeksiantosopimukseen perustuva perhehoito ei kuulu yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta annetun lain piiriin.

2. Ilmoituksenvarainen

Kotipalvelu

Kotipalveluilla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Kotipalveluja annetaan alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen kotipalveluiksi luettavista tehtävistä ja toiminnoista.

Päiväpalvelut

Päiväpalveluiden tehtävänä on lisätä toimintakykyä yhteisöllisyydellä ja vuorovaikutuksellisuudella. Vanhusten päiväpalveluiden tavoitteena on erityisesti toimintakyvyn tukeminen ja itsenäisen asumisen edistäminen. Päihdehuollon päiväpalvelut tarjoavat puolestaan päihdeettömän oleskelu- ja kohtauspaikan. Mielenterveysasiakkaille palvelu antaa päiväohjelman, ja tukee näin osallistumista aktiiviseen elämään ja sosiaalista selviämistä.

Työ- ja toimintakeskukset

Kehitysvammaisten työ- ja toimintakeskukset sekä toiminta, jonka tavoitteena edistää vajaakuntoisen henkilön työelämään sijoittumista. Tähän kohtaan kuuluu myös sellainen mielenterveysasiakkaiden kuntoutus, jonka tavoitteena on työhön tai aktiiviseen toimintaan palaaminen.

Avomuotoinen päihdekuntoutus

A-klinikka, nuorisoasema, huumeambulanssi, avokatkaisuyksikkö ja muu vastaava avomuotoista päihdekuntoutusta antava yksikkö. Palvelun tarkoituksena on hoitaa ja kuntouttaa päihdeongelmaisia ja hoidon tai terapian antaa yksikössä oleva ammattihenkilö. Vaativaa lääketieteellistä kuntoutusta voidaan antaa vain terveydenhuollon yksiköissä.

Sosiaalityöntekijän palvelut

Sosiaalityöntekijän kelpoisuuden omaavan henkilön antamat sosiaalityön palvelut.

Perhetyö

Perhetyöstä säädetään sosiaalihuoltolain 18 §:ssä. Perhetyöllä tarkoitetaan lapsiperheille järjestettävää ennaltaehkäisevää, kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja pitkäjänteistä tukemista. Perhetyössä korostuvat perheiden elämänhallinnan ja omien voimavarojen käyttöönoton tuki sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen. Perhetyö voi liittyä vanhemmuuden tukemiseen, lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamiseen, kodin arjen ja arkirutiinien hallintaan, perheen toimintakyvyn vahvistamiseen uusissa elämäntilanteissa, perheen vuorovaikutustaitojen tukemiseen ja sosiaalisten verkostojen laajentamiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Perhetyötä voidaan toteuttaa esimerkiksi perhetapaamisina, perheen ja lapsen keskusteluina, kotikäynteinä, ryhmätoimintana tai perhekuntoutuksena.

Muu sosiaalihuollon asiantuntijatoiminta

Sellaiset sosiaalihuollon asiantuntemusta vaativat avopalvelut, jotka eivät kuulu muihin luokkiin. Mukaan lasketaan mm. kasvatus- ja perheneuvolat, kehitysvammahuollon neuvolat, vanhusneuvolat sekä muut sosiaalityön ammattihenkilöstön antamaa ohjausta ja neuvontaa sekä sosiaalisten ongelmien selvittämistä järjestävät toimintayksiköt. Samoin mukaan lasketaan esimerkiksi sosiaalista lomatoimintaa, lasten, vanhusten ja vammaisten sosiaalista virike-, harrastus- ja virkistystoimintaa, ulkomaalais- ja pakolaishuoltoa tai muuta edellä luokittelematonta sosiaalipalvelutoimintaa järjestävät yksiköt.

Lastensuojelun jälkihuolto

Lastensuojelun jälkihuollosta säädetään lastensuojelulain 12. luvussa. Jälkihuolto pitää sisällään sijaishuollon päättymisen jälkeiset avohuollon tukitoimet.

Palveluasuminen

Sosiaalihuoltolain 21 §:ssä säädetään palveluasumisesta. Palveluasumisesta on kyse silloin, kun asiakkaiden säännöllinen avun tarve ei ole ympäri vuorokautinen.

Palveluasuminen perustuu vuokrasuhteeseen ja palvelut järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukaan. Palvelujen tuottaja järjestää asukkaalle hänen tarvitsemansa palvelukokonaisuuden, johon liittyy asumisen lisäksi jokapäiväiseen selviytymiseen liittyviä palveluja. Jokapäiväiseen selviytymiseen liittyviä palveluja voivat olla esim. kodinhoitopalvelut, henkilökohtaiseen hygieniaan liittyvät palvelut jne.

Palveluasumiseen luetaan sekä palvelutalot että ryhmäasumiseen perustuvat asumispalvelut. Palvelua voidaan järjestää vanhuksille, kehitysvammaisille, muille vammaisille, mielenterveysasiakkaille ja päihdeongelmallisille.

Tukiasuminen

Sosiaalihuoltolain 21 §:ssä säädetään tukiasumisesta. Tukiasuminen on tarkoitettu omatoimista suoriutumista tukevaksi asumismuodoksi henkilölle, joka tarvitsee kuntouttavaa tai muuta tukea itsenäisen asumisen mahdollistamiseksi. Asukas asuu siis normaaliasunnossa. Tukiasumista on myös kehitysvammahuollon tuettu

asuminen, jossa asunnossa ei ole vakinaista henkilökuntaa ja asukkaat saavat ohjausta ja tukea muutaman tunnin viikossa.